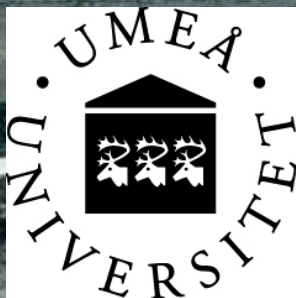
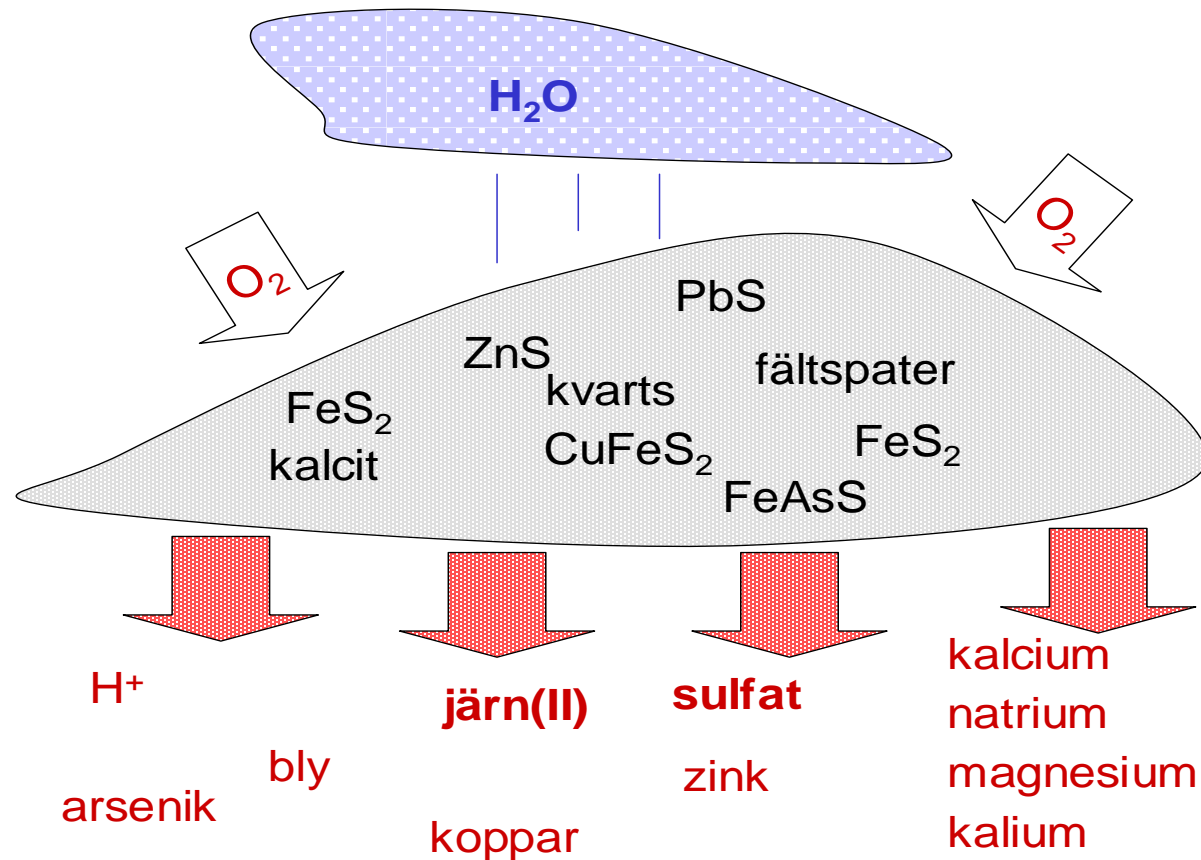

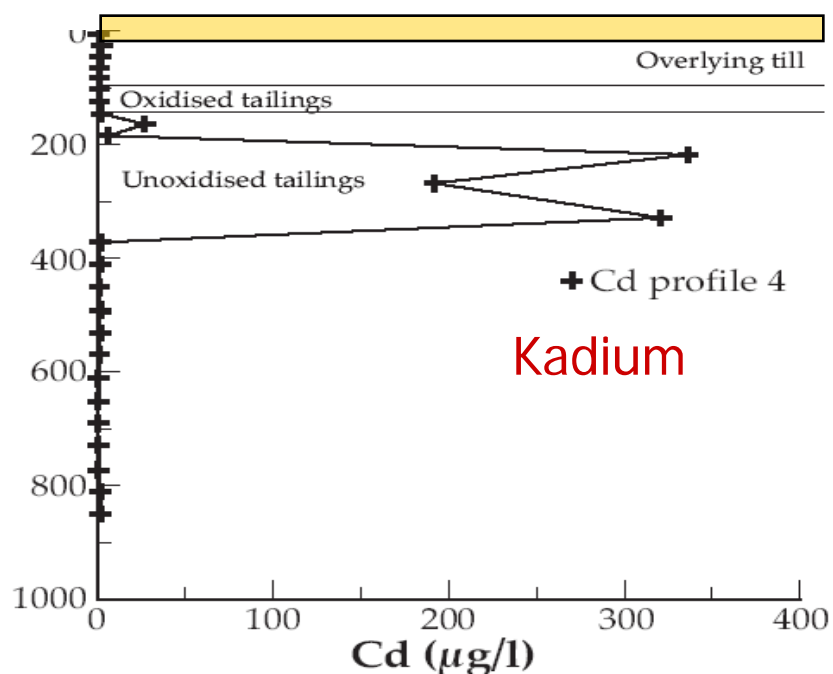
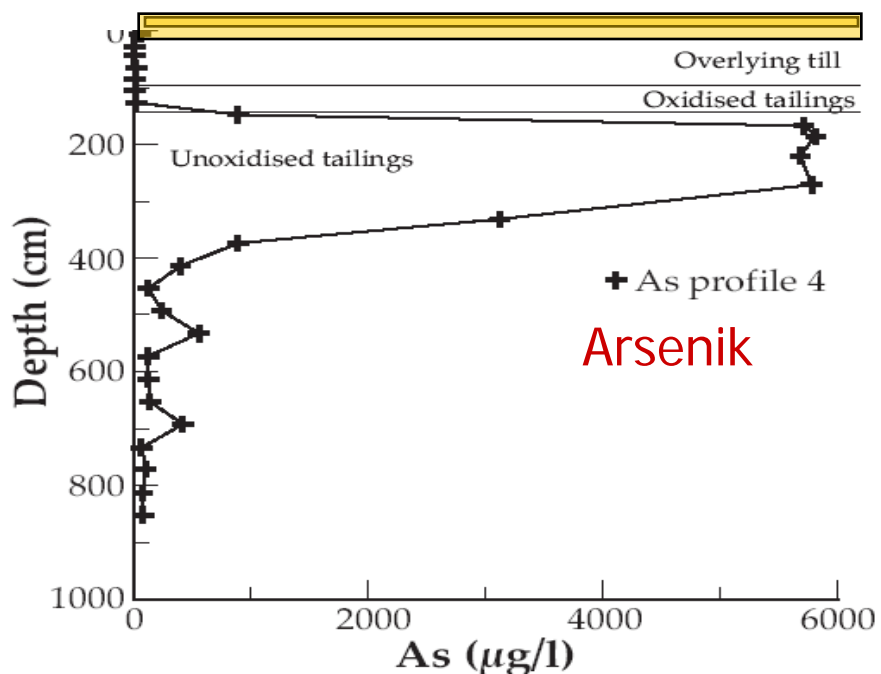
Metallfastläggning i anrikningssand

Bakgrund 1 *Vittring av sulfidmineral genererar (sura) lakvatten med höga metallhalter*

Bakgrund 2 *Metallhalterna i porvatten minskar med djupet – Kristineberg Mag. 1*

Var kan metalltransporten bromsas upp?

- I den vittrade anrikningssanden
- I den ovittrade anrikningssanden
- Underlaget (jord, torv)
- Utströmningsområdet
- Mindre vattendrag inom gruvområdet
- Recipienten – nära gruvan
- Recipienten – nedströms, inkl. våtmarker och sjöar

Möjliga fastläggningsprocesser

1. FeS och FeS₂ i avfallet

→ bildning av sekundära sulfider (t ex CuS, FeAsS)

→ adsorption av metalljoner till mineralytor

2. Utfällning av sulfater (t ex: CaSO₄ och PbSO₄)
3. Utfällning av karbonater (t ex FeCO₃(s) och ZnCO₃(s))

Metod

- ✓ Provtagning (syrefritt – förvaras i frys)
- ✓ Kemisk analys av anrikningssand och porvatten
  - Mineralogisk karakterisering (pågående)
  - Lakförsök/adsorptionsförsök – kapacitet för metallfastläggning (pågående)
  - Strukturundersökningar – XRD, EXAFS (Stråltid sökt för hösten 09 på Max Lab, Lund)
  - Utveckling av modellverktyg

Lokaler för provtagning

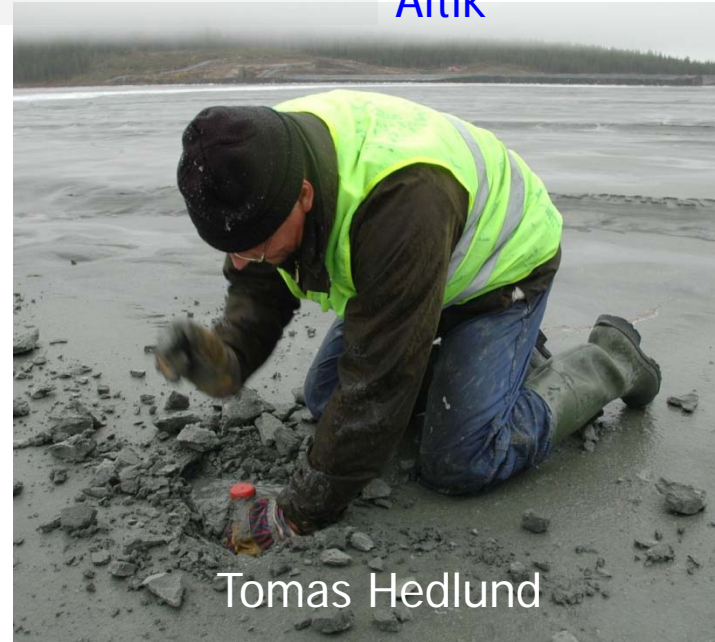
- **Kristineberg**: Cu-Zn-gruva med högt innehåll av FeS_2 (ca 30%). Mycket god tillgång på bakgrundsdata.
- **Aitik** (Gällivare): Cu-gruva med låg svavelhalt (<1%); Nettosyrabildande.
- **Zinkgruvan** (Askersund): Zn-gruva; Ej nettosyrabildande
- **Boliden**: Färsk anrikningssand från anrikningsverket

Provtagning okt-nov 2008

Aitik

Kristineberg

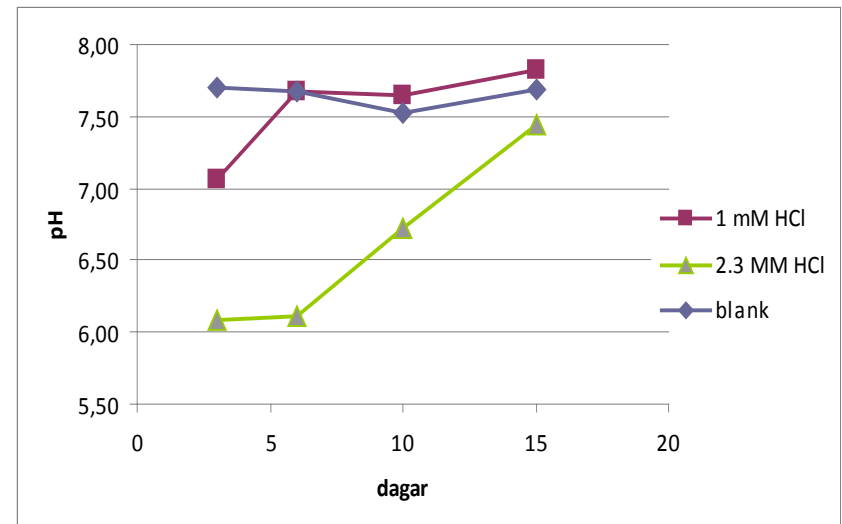
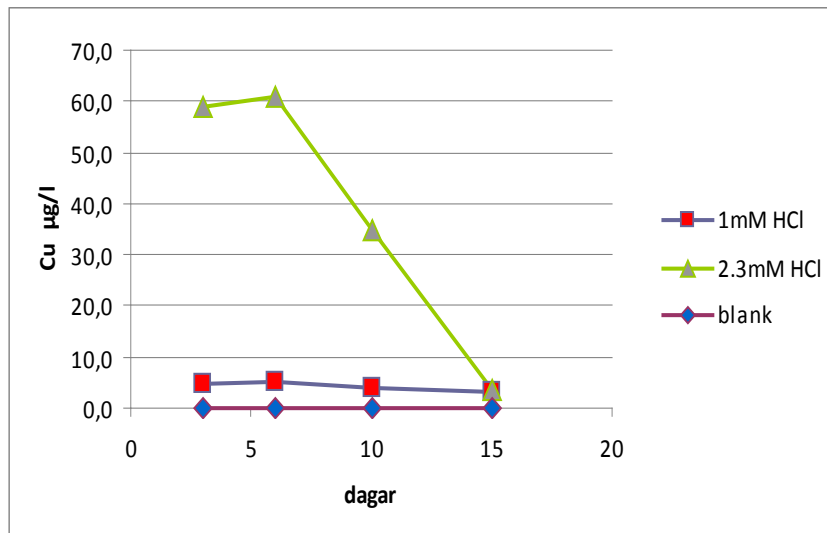
Tomas Hedlund

Eneåsen,
Zinkgruvan

Lakförsök – några preliminära resultat

- Aitik – kraftig pH-buffert $>7,5$
- Kopparhalter i porvattnet regleras av $\text{Cu}(\text{OH})_2$
- Syratillsats frisläpper koppar
- Långsamma reaktioner – experimenten tar tid

Georange – EU Mål 2

Projektägare: Georange ideella förening

Fem insatsområden

- En återkommande mötesplats (EuroMineExpo)
- Ett nätverk av företag (Marknadsföring, kompetensförsörjning m m)
- En ökad dialog (Markanvändningsfrågor)
- Miljöforskning
- Höja allmänhetens kunskap (Mineraljakten)

En investering för framtiden

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Georange – Miljöforskning

Delprojekt:

- Långtidsstudier av efterbehandling av pyritrik anrikningssand (LTU)
- Användning av rötslam vid efterbehandling (LTU)
- Efterbehandling av arsenikhaltigt avfall (LTU)
- Sekundära järnutfällningar som metallfälla (UmU)

Georange Environmental Testsite – GEET

- Fokus på Kristinebergsområdet
- Långa tidsserier (Bolidens kontrollprogram, MiMi, Georange Fas 1, mm mm)
- Databas (administreras av SGU)
- Infrastruktur – instrumentering, lablokaler, tekniker
- Betongceller för pilotskalestudier

Georange Environmental Testsite

